Lietas Nr. A420492213
Lietas arhīva Nr. A42-01659-14/21

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2014.gada 30.janvārī

Administratīvā rajona tiesa

šādā sastāvā: tiesnese I.Petrovska,

lietā ar pieteicēju /pers. D/, atbildētāja Latvijas Republikas pusē pieaicināto iestādi Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi,

saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1]panta pirmo daļu rakstveida procesā rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu /pers. D/ pieteikumā par labvēlīga administratīvā akta, politiski represētās personas statusa piešķiršanu, izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (turpmāk – Pārvalde) 2013.gada 9.augustā ar lēmumu Nr.403 (turpmāk - Lēmums), atstāja negrozītu Pārvaldes Personu statusa kontroles nodaļas 2013.gada 18.jūnija sākotnējo lēmumu Nr.2842, ar kuru atteikts atzīt pieteicēju /pers. D/ par politiski represēto personu.

Lēmums pamatots ar šādiem apsvērumiem.

Konsultatīvās padomes 2013.gada 10.jūnija atzinumā Nr.89 norādīts, ka pieteicēja nav atzīstama par politiski represēto personu, jo 1944.gadā Vācijā nonākušie neatbilst represētā statusam.

Likuma „Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem" (turpmāk – Likums) 4. punktā likumdevējs ir noteicis to personu loku, kādas personas ir atzīstamas par nacistiskā režīma politiski represētām personām. Tādējādi likumdevējs, ietverot likumā konkrētus nosacījumus, ir izsmeļoši uzskaitījis tās nacistiskajā režīmā cietušās personas, kuras ir tiesīgas iegūt politiski represētās personas statusu.

Pārvalde, izvērtējot pieteicēja norādītos argumentus, kopsakarā ar lietas faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, secina, ka tie nevar būt par pamatu, lai atzītu pieteicēju par politiski represēto personu, jo uz viņu nav attiecināmi Likuma nosacījumi.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicēja vērsās ar pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot izdot labvēlīgu administratīvo aktu par politiski represētās personas statusa piešķiršanu.

[2.1] Pieteicēja paskaidro, ka viņas ģimene: tēvs - /pers. H/, māte - /pers. I/ un divi zīdaiņi - pieteicēja, dzimusi 1942.gadā, un viņas māsa /pers. J/, dzimusi 1943.gadā, laika posmā no 1941.gada 22.jūnija līdz 1945.gada 8.maijam nometināta vai pārvietota no pastāvīgās dzīvesvietas - /adrese/ (/adrese/), proti pieteicēja un viņas māsa kopā ar vecākiem tika deportēta uz hitlerisko Vāciju, jo zīdaiņi paši par sevi nevar izdzīvot. Minēto apliecina Latvijas valsts arhīva izziņa Nr.6221/Z-47 ,,Par piespiedu nosūtīšanu darbā uz Vāciju", kurā norādīts, ka tēvs nodarbināts spaidu darbos, bet pieteicēja ar māsu - zīdaiņi, saprotamu iemeslu dēļ nevarēja tikt nodarbinātas spaidu darbos, bet bija deportētas no pastāvīgās dzīvesvietas, izciešot badu un aukstumu.

[2.2] Pieteicēja norāda, ka arhīva izziņā Nr.4-Z-4/51/2004 norādīts, ka tēvs tika izvests no dzīvesvietas. Pret pieteicējas ģimeni tika vērstas nacistiskā režīma represijas, bet no 1945.gada 5.maija cietuši no komunistiskā režīma Rostokā, jo tēvs pārsūtīts nepārtraukti

no viena lēģera uz otru.

[2.3] Pieteicēja nepiekrīt Konsultatīvās padomes 2013.gada 10.jūnija atzinumā Nr.89 norādītajam, ka kopā ar vecākiem nonākusi Vācijā, nevis deportēta kopā ar ģimeni spaidu darbos. Konsultatīvās padomes atzinumā arī noklusēts par to, ka ģimene ir cietusi arī no komunistiskā režīma, ko apliecina lēģeru numuri Rostokā, kuros tika pārsūtīts pieteicējas tēvs, kā arī nav izvērtēts ne materiālais, ne nodarītais fiziskais un morālais kaitējums.

[3] Administratīvajā rajona tiesā saņemtajā rakstveida paskaidrojumā Pārvalde pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem argumentiem.

Pārvalde paskaidro, ka ievērojot pieteicējas norādītos apstākļus un iesniegtos dokumentus, nav pamata piešķirt pieteicējai politiski represētās personas statusu. Apstāklis, ka pieteicējas tēvs 1944.gada septembrī bija izsūtīts spaidu darbos uz Vāciju, nav pamats, lai atbilstoši Likuma 1.panta un 4.panta nosacījumiem pieteicējai piešķirtu politiski represētās personas statuss. Pieteicējas iesniegtie dokumenti neapliecina arī, ka Likuma 1.pantā norādīto iemeslu dēļ viņa bija pārvietota no pastāvīgās dzīvesvietas. Tāpat dokumenti neapliecina, ka pieteicēja būtu bijusi represēta par nacionālo piederību vai, kā nepilngadīgā persona, bija ieslodzīta cietumos vai koncentrācijas nometnēs Latvijas teritorijā.

Nav pamatota pieteicējas atsaukšanās arī uz Krievijas Federācijas valdības Federālās valsts iestādes „Savstarpējās saprašanās un samierināšanās fonds" 2005.gada 31.maija vēstulē Nr.334276 norādīto, ievērojot, ka minētajam nodibinājumam ir cits mērķis - kompensāciju izmaksu noteikšana, kā arī to, ka minētais dokuments neapliecina pret pieteicēju veiktās represijas atbilstoši Likumā noteiktajam.

[4] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.1panta pirmo daļu administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja likumā nav noteikts citādi.

Pārbaudījusi lietas materiālus, tiesa konstatē, ka procesa dalībnieki nav lūguši lietas izskatīšanu mutvārdu procesā un nepastāv citi šķēršļi lietas izskatīšanai rakstveida procesā, tādējādi tiesa lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[5] Tiesa, rakstveida procesā izvērtējot procesa dalībnieku lietā sniegtos rakstveida paskaidrojumus kopsakarā ar lietas materiāliem un lietā esošajiem pierādījumiem, secina, ka pieteikums ir noraidāms turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[6] Tiesa konstatē, ka pieteicēja iesniegusi pieteikumu, kurā lūdz uzlikt pienākumu iestādei piešķirt viņai politiski represētās personas statusu. Līdz ar to tiesai ir jānoskaidro tiesiskais regulējums attiecībā uz politiski represētas personas statusa piešķiršanu.

Saskaņā ar Likuma 1.pantu par noziedzīgu atzīstama komunistiskā un nacistiskā ideoloģija, komunistiskais un nacistiskais totalitārais režīms un politiskās represijas, ko šie režīmi vērsa pret Latvijas pilsoņiem un pastāvīgajiem iedzīvotājiem par viņu politisko pārliecību vai politisko darbību, par pretošanos totalitārajiem režīmiem, par reliģiskajiem uzskatiem, par rases vai nacionālo piederību, par piederību pie noteiktas sabiedrības šķiras vai sociālā slāņa, par strādāšanu noteiktā profesijā vai par nodarbošanos, kas nebija pretrunā ar Latvijas Republikas likumiem, par laulību vai radniecību ar politiski represēto personu, par palīdzību politiski vajātajām vai represētajām personām.

Likuma 4.panta pirmajā daļā noteikts, ka par nacistiskā režīma politiski represētām personām atzīstami Latvijas, Igaunijas un Lietuvas pilsoņi un līdz 1940.gada 17.jūnijam Latvijā legāli iebraukušie un pastāvīgi dzīvojušie iedzīvotāji, kā arī šo personu pēcnācēji (izņemot personas, kas iebraukušas Latvijā saskaņā ar Latvijas un PSRS 1939.gada 5.oktobra Savstarpējās palīdzības paktu), ja viņi šā likuma 1.pantā minēto iemeslu dēļ laika posmā no 1941.gada 22.jūnija līdz 1945.gada 8.maijam Latvijas teritorijā vai ārpus tās:

1) nogalināti vai miruši represiju rezultātā;

2) ieslodzīti cietumos, geto, koncentrācijas un labošanas darbu nometnēs;

3) nometināti vai pārvietoti no pastāvīgās dzīvesvietas (izņemot personas, kas tika evakuētas vai pārvietotas no frontes joslām vai karadarbības apdraudētajām teritorijām, bēgļus un kara laikā darba dienestam pakļautās pilngadīgās personas), dzimuši nometinājumā, ja viens no vecākiem vai abi vecāki atradās nometinājumā;

4) izsūtīti piespiedu darbos uz Vāciju nacistiskā režīma 1942. un 1943.gada akciju laikā.

Savukārt Likuma 4.panta trešajā daļā noteikts, ka par nacistiskā režīma politiski represētām personām atzīstamas visas tolaik nepilngadīgās personas, kuras tika ieslodzītas cietumos vai koncentrācijas nometnēs Latvijas teritorijā, izņemot tās personas, kuras bija ieslodzītas par krimināInozieguma izdarīšanu.

Tādējādi personai, lai to atzītu par nacistiskā režīma politiski represētu personu, ir jāatbilst kādam no tiesību normās norādītajiem nosacījumiem, un tiesai, lemjot par pieteicējas tiesībām uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu, jāpārbauda šo priekšnoteikumu pastāvēšana.

[7] Saskaņā ar Likuma 5.panta otro daļu politiski represētās personas apliecību izsniedz, pamatojoties uz:

1) Latvijas Nacionālā arhīva, citu valstu arhīvu vai oficiālu valsts iestāžu dokumentu;

2) Latvijas Republikas tiesas spriedumu par politiskās represijas fakta konstatēšanu gadījumos, kad Latvijas Nacionālajā arhīvā vai citu valstu arhīvos dokumenti par politiskās represijas faktu nav saglabājušies vai vispār gājuši zudumā.

Lietā nav strīda, ka nevienu no minētajā tiesību normā nosauktajiem dokumentiem pieteicēja nav iesniegusi, kā arī tādi nav pieteicējas rīcībā.

Lietā nav strīds, ka pieteicēja ir Latvijas Republikas pilsone, un dzimusi 1942.gada 28.februārī. Pieteicēja vēlas, lai viņa tiktu atzīta pat politiski represētu personu, tādēļ, ka 1944.gadā viņu kopā ar viņas ģimeni deportēja no okupētās Latvijas uz Vāciju.

[8] Administratīvā procesa likuma 184.panta 3.punkts noteic, ka privātpersona var iesniegt administratīvajā tiesā pieteikumu par no ārējā normatīvā akta tieši izrietošu konkrētu publiski tiesisko attiecību pastāvēšanu, nepastāvēšanu vai to saturu (turpmāk – konstatēšanas pieteikums), ja attiecīgās tiesiskās intereses nav iespējams realizēt ar šā panta 1. un 2.punktā minēto pieteikumu, proti, ar pieteikumu par administratīvā akta izdošanu, atcelšanu, spēkā esamību vai atzīšanu par prettiesisku vai ar pieteikumu par iestādes faktisko rīcību.

Lai persona varētu vērsties administratīvajā tiesā ar konstatēšanas pieteikumu, jāpastāv šādiem priekšnoteikumiem: 1) no ārējā normatīvā akta tieši *(ex lege)* izriet kādas tiesiskās attiecības; 2) šīs attiecības ir publiski tiesiskas; 3) šīs attiecības ir konkrētas; 4) ir neskaidrība par šo tiesisko attiecību pastāvēšanu vai nav skaidrs to saturs; 5) attiecīgās tiesiskās intereses nav iespējams realizēt ar pieteikumu par administratīvo aktu vai faktisko rīcību.

Papildu priekšnoteikums izriet no Administratīvā procesa likuma 31.panta otrās daļas – personai jāpastāv subjektīvajām tiesībām vai subjektīvajai interesei.

Turklāt, kā norādījis Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Senāts), konstatēšanas pieteikums ir pieļaujams ne tikai tad, ja ir jākonstatē noteiktu publiski tiesisku attiecību pastāvēšana kopumā vai pastāvēšana ar citu saturu, nekā uzskata kāds no administratīvā procesa dalībniekiem, bet izņēmuma kārtā var tikt konstatēta arī kāda tiesisko attiecību elementa pastāvēšana, piemēram, no tiesiskajām attiecībām izrietoša noteikta tiesība vai pienākums, ja administratīvā procesa dalībnieku starpā par to pastāv strīds. Būtībā konstatēšanas pieteikums administratīvajā procesā ir līdzīgs pieteikumam par juridiska fakta konstatēšanu civilprocesā (skat. 2009.gada 26.jūnija spriedumu lietā SKA-263/2009).

Senāts ir atzinis, ka, ja lietā konstatējamais fakts attiecas uz publisko tiesību jomu, no 2004.gada 1.februāra ir ievērojama Administratīvā procesa likumā noteiktā kārtība (skat. Senāta 2007.gada 15.marta spriedumu lietā SKA-172/2007).

Likuma 5.panta otrās daļas 2.punkts noteic, ka politiski represētās personas apliecību izsniedz, pamatojoties arī uz Latvijas Republikas tiesas spriedumu par politiskās represijas fakta konstatēšanu gadījumos, kad Latvijas Valsts arhīvos vai citu valstu arhīvos dokumenti par politiskās represijas faktu nav saglabājušies vai vispār gājuši zudumā.

Tā kā tiesiskās attiecības, kas ir saistītas ar politiski represētās personas statusa iegūšanu, ir publiski tiesiskas un personas tiesības uz šo statusu tieši izriet no Likuma, tad lietā konstatējamās tiesiskās attiecības (par represijas faktu) ir administratīvās tiesas kompetencē. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 103.pantam viens no tiesas uzdevumiem administratīvajā procesā ir noskaidrot, vai tiesību normas dod administratīvā procesa dalībniekam noteiktas tiesības vai uzliek pienākumus.

Līdz ar to lietā, lemjot par prasījumu par administratīvā akta izdošanu, vienlaikus tiesai ir jāizskata arī konstatēšanas pieteikums. Šāda divu veidu pieteikumu apvienošana, kā atzinis Senāts, ir pieļaujama, jo tādējādi tiek veicināta privātpersonu tiesību aizsardzība un efektivizēts administratīvais process (skat. Senāta 2007.gada 15.marta sprieduma lietā SKA-172/2007 15.punktu).

Ievērojot minēto, tiesai jātaisa spriedums arī attiecībā uz prasījumu par represijas fakta konstatēšanu.

[9] Lietā ir strīds par to, vai pieteicēja atbilst Likuma 4.panta pirmās daļas 3.punktā minētajam represiju veidam, proti, ka viņa tika pārvietota no pastāvīgās dzīvesvietas, jo kopā ar tēvu, kurš tika nosūtīts piespiedu darbos uz Vāciju, ar ģimeni izbrauca uz Vāciju.

[10] Savu argumentu pamatošanai pieteicēja iesniegusi sekojošus pierādījumus:

[10.1] savu dzimšanas apliecības kopiju (lietas 20.lapa);

[10.2] izziņas par savu vecāku laulības reģistrācijas kopiju (lietas 19.lapa);

[10.3] Latvijas valsts arhīva 2004.gada 31.maija izziņa Nr.N-6221/Z-47 par to, ka /pers. H/ 1944.gada 8.septembrī piespiedu kārtā bija nosūtīts darbā uz Vāciju, kur līdz 1944.gada 12.novembrim strādājis labības novākšanā (apdzīvotā vieta nav norādīta). 1944.gada novembrī nosūtīts uz Holandi, kur Laidē līdz 1945.gada 7.februārim strādājis par maizes cepēju. No 1945.gada 7.februāra līdz 1945.gada aprīlim ārstējies slimnīcā. Pēc tam līdz 1945.gada 5.maijam, kad atbrīvojis angļu karaspēks, strādājis dažādos darbos. 1945.gada 12.augustā pārgājis uz PSRS zonu un ievietots PSRS filtrācijas nometnē Rostokā. No nometnes izbraucis 1945.gada

20.novembrī. Ziņas par /pers. I/ izmantošanu piespiedu darbos arhīva dokumentos nav atrastas (lietas 17.lapa);

[10.5] Latvijas Valsts vēstures arhīva 2004.gada 26.maija izziņa Nr.4-Z-4151(2004) par to, ka ir ziņas, ka /pers. H/ dzīvojis /adrese//adrese/, 1944.gadā ticis izvests no minētās dzīvesvietas. Ziņas par /pers. I/ piespiedu darbu nocietinājumu būvē un grāvju rakšanā nav iespējams sniegt, jo vācu nacistiskās okupācijas laika dokumenti saglabājušies nepilnīgi, bet esošajos ziņu nav (lietas 18.lapa);

[11] Izvērtējot pieteicējas sniegtos paskaidrojumus un iesniegtos pierādījumus to kopsakarā, tiesa nekonstatē, ka pieteicēja būtu pārvietota no pastāvīgās dzīvesvietas politisku represiju rezultātā.

Tiesas vērtējumā tiesību normas gramatiskais teksts precīzi norāda, ka politiskām represijām bija jābūt tieši vērstām pret personu un tām bija jāizpaužas kā personas izsūtīšanai, nometināšanai vai pārvietošanai no pastāvīgās dzīvesvietas.

Lietā nav strīda, ka pieteicējas tēvs 1944.gadā piespiedu kārtā tika nosūtīts darbā uz Vāciju.

Pieteicēja norāda, ka kopā ar tēvu tika izvesta arī viņa ģimene un izšķirta, tēvs tika nosūtīts no viena lēģera uz otru, vienlaikus pieteicēja neko nepaskaidro, kur tajā laikā atradās pieteicējas māte ar pieteicēju un māsu, kā arī nav iesniegusi nevienu pierādījumu, ka līdz ar tēvu, piespiedu kārtā, uz Vāciju nosūtīja arī pieteicējas māti, pašu pieteicēju un pieteicējas māsu. Kā arī pieteicēja nenorāda, ka būtu kopā ar kādu no vecākiem ieslodzīta cietumā, geto, koncentrācijas vai labošanas darbu nometnē. Ievērojot, ka pieteicēja laikā, kad pieteicējas tēvu nosūtīja darbā uz Vāciju, bija divus gadus veca, tiesai nav pamata uzskatīt, ka pieteicēja tiktu nosūtīta piespiedu darbos.

Tādējādi pieteicējas dzīvesvietas maiņu tiešā veidā noteica nevis valsts varas akts par izsūtīšanu, nometināšanu vai piespiedu nometināšanu citā vietā, bet nepieciešamība dzīvot kopā ar personām, kuras spēj nodrošināt dzīvošanai nepieciešamos iztikas līdzekļus un apstākļus.

Ievērojot minēto, tiesa nekonstatē nacistiskā režīma pieteicējas represijas faktu.

[12] Pieteicēja uzskata, ka viņai piešķirams politiski represētās personas statuss, jo pieteicējas tēvs 1945.gadā bija ievietots PSRS filtrācijas nometnē Rostokā.

Likuma 2.panta pirmā daļa noteic, ka par komunistiskā režīma politiski represētām personām atzīstami esošie un bijušie Latvijas, Igaunijas, Lietuvas, Somijas un Polijas pilsoņi un līdz 1940.gada 17.jūnijam Latvijā legāli iebraukušie un pastāvīgi dzīvojušie iedzīvotāji, kā arī šo personu pēcnācēji (izņemot personas, kas iebraukušas Latvijā saskaņā ar Latvijas un PSRS 1939.gada 5.oktobra Savstarpējās palīdzības paktu), latvieši un lībieši (līvi), kuri tika represēti Latvijas teritorijā vai ārpus tās, kā arī Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji, kuri pēc 1945.gada 8.maija tika represēti Latvijas teritorijā, ja viņi šā likuma 1.pantā minēto iemeslu dēļ laika posmā līdz 1991.gada 21.augustam:

1) nogalināti vai miruši represiju rezultātā;

2) apcietināti, ieslodzīti cietumos, koncentrācijas, PSRS filtrācijas (pārbaudes) un labošanas darbu nometnēs vai piespiedu kārtā ievietoti iestādēs, kur viņiem tika piemēroti medicīniska rakstura piespiedu līdzekļi;

3) izsūtīti, nometināti vai pārvietoti no pastāvīgās dzīvesvietas (izņemot personas, kas tika evakuētas vai pārvietotas no frontes joslām vai karadarbības apdraudētajām teritorijām, bēgļus un kara laikā darba dienestam pakļautās pilngadīgās personas), dzimuši izsūtījumā vai nometinājumā - ja viens no vecākiem vai abi vecāki bija izsūtīti vai atradās nometinājumā - pēc vecāku noņemšanas no speckomandantūras uzskaites līdz tam brīdim, kad tika saņemta atļauja atgriezties Latvijā, bet ne vēlāk kā gadu no dienas, kad vecāki tika noņemti no speckomandantūras uzskaites.

Ņemot vērā minēto tiesisko regulējumu, kā arī likuma 4.nodaļā noteiktās valsts morālās un tiesiskās garantijas politiski represētajām personām, ir konstatējams Likuma mērķis – sniegt morālās un tiesiskās garantijas personām, pret kurām nacistiskais vai komunistiskais režīms apzināti vērsis represijas. Grūtības vai neērtības, ar kurām personai okupācijas režīma laikā nācies samierināties tādēļ, ka režīms vērsis represijas pret citām personā, savā būtībā ir pilnīgi cita rakstura (skat. Senāta 2007.gada 2.jūlija sprieduma lietā SKA-290/2007 7.2.apakšpunktu).

Ar Likumu Latvijas Republika ir paredzējusi noteiktas garantijas vienīgi tām personām, pret kurām tika vērstas īpašas represijas tieši šo personu pārliecības un no tās izrietošas rīcības dēļ. Līdz ar to politiski represētas personas statuss piešķirams nevis visām personām, kuras cietušas okupācijas varas rīcības rezultātā, bet gan vienīgi tām, pret kurām represijas vērstas pārliecības un no tās izrietošas rīcības dēļ (skat. Senāta 2007.gada 2.jūlija sprieduma lietā SKA-290/2007 9.punktu).

No minētā secināms, ka likumdevējs ir uzskaitījis konkrētus nosacījumus, kurus konstatējot, personai ir piešķirams politiski represētās personas statuss. Proti, no minētā tiesiskā regulējuma izriet, ka par politiski represētām personām atzīstamas tādas personas, kas tieši cietušas no attiecīgā režīma vērstajām politiskajām represijām tieši pret konkrētajām personām, šīs personas nogalinot, apcietinot, piespiedu kārtā ievietojot ieslodzījuma vietā vai medicīniska rakstura iestādē, izsūtot, nometinot vai pārvietojot no pastāvīgās dzīvesvietas. Tomēr, likumdevējs paredzējis arī izņēmuma gadījumus, kad persona nav uzskatāma par politiski represētu, proti, izņemot personas, kas tika evakuētas vai pārvietotas no frontes joslām vai karadarbības apdraudētajām teritorijām, bēgļus un kara laikā darba dienestam pakļautās pilngadīgās personas.

Tādējādi, tiesa secina, ka likumdevēja griba ir bijusi piešķirt politiski represētās personas statusu tikai tādām personām un šo personu pēcnācējiem, kuri paši tiešā veidā ir bijuši pakļauti nelikumīgām represijām Latvijā vai ārpus tās.

Ņemot vērā, ka no lietā esošajiem pierādījumiem neizriet, ka pret pašu pieteicēju tika vērstas komunistiskā režīma politiskās represijas, tiesa nekonstatē komunistiskā režīma pieteicējas represijas faktu.

[13] Likumdevējs Likuma 2. un 4.pantā ir devis precīzu uzskaitījumu, kādi politiskās represijas līdzekļu piemērošanas gadījumi tiks uzskatīti par pamatu politiski represētās personas statusa iegūšanai. Tiesas ieskatā ir vispārzināms fakts, ka politiski represēti tika lielākā daļa Latvijas iedzīvotāji, jo tika visdažādākajos veidos ierobežota uzskatu brīvība, kā arī veiktas cita veida represijas tai skaitā mantas konfiskācija. Tomēr šie represijas veidi Likumā nav norādīti.

Tiesa neapstrīd faktu, ka trešajām personām varēja tikt nodarīts materiāla un morāla rakstura kaitējums, kas saistīts ar politiskajām represijām pret vecākiem. Tomēr šiem apstākļiem nav nozīmes, izskatot strīdus jautājumu. Likumdevējs ir pietiekami skaidri noregulējis tiesību normās to personu loku, kurām tiek piešķirts politiski represētās personas statuss, līdz ar to no normas gramatiskā teksta jau ir saprotams, ka tiesības ir piešķiramas vienīgi personām, kuras tiešā veidā tika pakļautas politiskām represijām, piemērojot vienu no Likuma 2. vai 4.pantā norādītajiem līdzekļiem.

Arī Likuma 3.un 5.pantā uzskaitītie pierādīšanas līdzekļi apliecina, ka politiski represētās personas statusa piešķiršana ir saistīta ar tiešu, noteikta veida represīvo līdzekļu piemērošanu (nogalināšana, ieslodzīšana cietumos, nometināšana vai pārvietošana).

Līdz ar to, ar Likumu Latvijas Republika ir paredzējusi noteiktas garantijas vienīgi tām personām, pret kurām tika vērstas īpašas represijas tieši šo personu pārliecības un no tās izrietošas rīcības dēļ. Līdz ar to politiski represētas personas statuss piešķirams nevis visām personām, kuras cietušas nacistiskās varas rīcības rezultātā, bet gan vienīgi tām, pret kurām represijas vērstas pārliecības un no tās izrietošas rīcības dēļ (sal. skat., Senāta 2007.gada 2.jūlija sprieduma SKA-290/2007 9.punktu).

Pieteikumā norādītie apstākļi – tēva nosūtīšana piespiedu kārtā darbā uz Vāciju, kā arī ievietošana PERS filtrācijas nometnē, nav atzīstami par Likumā noteiktajiem priekšnoteikumiem politiski represētas personas statusa iegūšanai pieteicējai, jo šie vēsturiskie apstākļi (notikumi) netika vērsti tieši pret pieteicēju viņas pārliecības vai no tās izrietošas rīcības dēļ. Tādējādi nav tiesiska pamata pieteicējai piešķirt politiski represētas personas statusu.

[14] Vienlaikus tiesa norāda, ka Latvijas Republika nenes atbildību par pārestībām un netaisnībām, kuras veica komunistiskais un nacistiskais režīms. Politiski represētās personas statusa piešķiršana nenosaka kompensācijas par radītajiem zaudējumiem un pārdzīvojumiem, bet dod iespējas saņemt dažāda rakstura sociālos pabalstus un atbalstus. Sociālo pabalstu noteikšanā likumdevējam ir ļoti plaša izvēles brīvība (tai skaitā likumdevējs var arī atcelt dažādu sociālo pabalstu izmaksu politiski represētajām personām vai ierobežot to loku).

Pabalstu sistēmu kopumā uztur šodienas Latvijas Republikas iedzīvotāji ar savām iemaksām valsts budžetā, līdz ar to lēmumi par noteikta statusa piešķiršanu ir saistīti ar valsts budžeta iespējām. Tiesai nav dotas tiesības paplašināti tulkot tiesību normas, kas paredz sociāla rakstura palīdzību dažādām personu grupām.

Tādējādi, pastāvot šādiem iepriekš lietā konstatētajiem apstākļiem, tiesa atzīst, ka Pārvaldes Lēmums ir tiesisks un pamatots, bet pieteicējas pieteikums par labvēlīga administratīvā akta par politiski represētās personas statusa piešķiršanu pieteicējai ir noraidāms.

[15] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 126.panta ceturtajai daļai, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas ar tiesas lēmumu bijis pilnīgi vai daļēji atbrīvots, pieteikuma noraidīšanas gadījumā pieteicējam ir pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu pilnā apmērā triju mēnešu laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā. Šādos gadījumos tiesa pieteicēja pienākumu samaksāt valsts nodevu attiecīgajā apmērā norāda sprieduma rezolutīvajā daļā. Ja pieteicējs triju mēnešu laikā neiesniedz tiesai valsts nodevas apmaksu apliecinošu dokumentu, tiesa sprieduma norakstu nosūta tiesu izpildītājam izpildei.

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2013.gada 9.oktobra lēmumu pieteicēja tika daļēji atbrīvota no valsts nodevas samaksas, samazinot valsts nodevu līdz Ls 10.

Tā kā tiesa noraida pieteicējas pieteikumu, pieteicējai ir pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu Ls 10 apmērā triju mēnešu laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, tiesa

nosprieda:

noraidīt /pers. D/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirts politiski represētās personas statuss;

nekonstatēt publiski tiesisko attiecību pastāvēšanu, atzīstot, ka /pers. D/ (/personas kods/) Otrā pasaules kara laikā netika pakļauta nacistiskā režīma politiskajām represijām un nav atzīstama par nacistiskā režīma politiski represēto personu;

uzlikt par pienākumu /pers. D/ (/personas kods/) atmaksāt valstij valsts nodevu 14,23 euro (Ls 10) apmērā triju mēnešu laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese I.Petrovska